

راهکارهای علمی و عملی آموزش و دعوت به نماز از طریق والدین به فرزندان

مائده ماندیان^۱

چکیده

نماز دستور دین و عبادت خداوند متعال است. این اذکار توسط احکام و شریعت به ما آموخته شده است. نماز بر انسانی که به سن تکلیف رسیده است و عاقل است در سه وقت از شبانه روز یعنی صبح ظهر و مغرب واجب می شود. نماز انسان را از انحرافات اخلاقی، اجتماعی بازمی دارد. بر والدین واجب است که علاوه بر اینکه خودشان نماز بخوانند فرزندان خود را به نماز خواندن دعوت کنند. یافته های بدست آمده در این پژوهش در بعد راهکارهای علمی این است که والدین قصه هایی در مورد نماز خواندن، اهمیت نماز و آثار و برکات نماز خواندن برای فرزند خود بیان کنند. همچنین والدین می توانند معانی نماز را با الفاظ کودکانه برای فرزند خود بیان کنند که فرزندشان متوجه شود که با خدای متعال چه عباراتی را گفت و گومی کند. در بعد راهکارهای عملی اشاره شده است که خود والدین باید به نماز خواندن مقید باشند تا فرزندشان از آنها الگوگیری کند و نماز بخواند و بهتر است که فریضه نماز به صورت دسته جمعی در منزل انجام شود. طراحی های بازی های نمازی در ترغیب کودک به نماز موثر خواهد بود زیرا کودکان بازی را دوست دارند و چه خوب است که این بازی با هدف آموزش نماز به آنها صورت بگیرد.

کلیدواژه ها: نماز، والدین، راهکارهای علمی، راهکارهای عملی

^۱ مائده ماندیان طلبه سطح دو حوزه علمیه مدرسه فاطمه الزهرا مبارکه

مقدمه

دین اسلام علاوه بر اینکه در بعد فردی از انسان خواسته است نماز بخواند، علاوه بر آن از پدر و مادرها هم خواسته است که فرزندان خود را با نماز آشنا کنند و بابه کارگیری یک سری راهکارهای علمی و عملی فرزند خود را به سمت نماز خواندن تشویق و دعوت کنند. هدف از نوشتن مقاله ی حاضرین بود که والدین آگاه شوند که علاوه بر تربیت اخلاقی فرزند خود در تربیت دینی آنها هم نقش دارند در تربیت دینی گفته شده است که والدین تا قبل از رسیدن سن تکمیلی فرزند خود باید فرزند خود را با نماز خواندن آشنا کنند و علاوه بر آشنا کردن با نماز تمام تلاش خود را برای نماز خواندن فرزند خود انجام بدهند تا فرزندان نماز خوان تحویل جامعه بدهند، انسان های نماز خوان زندگی سالم^۱تری نسبت به انسان های بی نماز دارند و کمتر دچار آسیب و انحرافات اخلاقی و اجتماعی می شوند.

ضرورت مقاله حاضرین بود که امروزه با وجود شبکه های اجتماعی اینستاگرام که بیشتر وقت پدر و مادرها را پر کرده است آنها به بحث نماز خوان شدن فرزندشان تا قبل از رسیدن به سن تکلیف آنها توجه نمی کنند، با گردآوری این موضوعات در این مقاله این دسته از پدر و مادرها آگاه شوند. موضوع این مقاله برمی گردد به زمانی که خداوند متعال به پیامبر اکرم در قرآن فرمود: دعوت کن خانواده ات رابه نماز و در دعوت به این امر صبر کن. پیشینه تحقیق این مقاله مخصوص زمانی است که خانواده صاحب فرزند می شود. راهکارهای علمی والدین در دعوت به نماز چیست؟ راهکارهای عملی والدین برای دعوت فرزندان خود به نماز چیست؟ در نوشتن این مقاله از کتاب های آغازی برای پرواز نوشته آقای سیدعلیرضا تراشیون، کتاب خانه بهشتی نوشته آقای خانه بهشتی و فرودگاه فرشتگان نوشته ی آقای اصغر آیتی دکتر محمد داوودی استفاده شده است وجه تمایز این مقاله این است که فقط در خصوص والدین و تا قبل از رسیدن به سن تکلیف صحبت کرده است. روش تحقیق در این مقاله توصیفی کتابخانه ای است.

سوال اصلی

راهکارهای علمی و عملی آموزش دعوت نماز از طریق والدین به فرزندان چیست؟

سوالات فرعی:

- ۱- راهکارهای علمی دعوت به نماز کدامند؟
- ۲- راهکارهای عملی دعوت به نماز کدامند؟

جایگاه تربیتی خانواده در اسلام

هیچ دینی به اندازه دین اسلام برای خانواده ارزش و اهمیت قائل نشده است به طوری که اسلام خانواده را به عنوان محبوب ترین نهاد اجتماعی معرفی می کند. پیامبر اکرام (ص) می فرماید: در اسلام هیچ بنایی محبوب تر از ازدواج بنا نشده است. اسلام انسانها را از تجرد و تنهایی نهی می کند. از اهداف مهم تشکیل خانواده می توان به بقای نسل، آرامش نسلط روحی و ایجاد انس و الفت میان زن و شوهر و فرزندان، حفظ دین و دور شدن از گناهان و آلودگی ها، نجات از فقر و توسعه رزق و روزی و تربیت نسل متدین و نمازخوان می توان اشاره کرد.^۱

بی تردید خانواده عاملی است که انسان به سعادت و خوشبختی برسد اما اگر پدر و مادر به وظایف تربیتی خود در بحث تربیتی دینی عمل نکنند همین خانواده عاملی برای سوق دادن فرزندان خود به شقاوت می شود. توجه داشتن به نماز فرزندان یا کوتاهی کردن در امر دعوت نماز به فرزند عامل سعادت و شقاوت انسان خواهد شد.^۲

اصول تربیتی اهل بیت (ع) در خانواده

۱: اصل مهرورزی: رسول خدا (ص) فرمودند: بهترین شما خوش رفتارترین با خانواده اش است و من از حیث رفتار با خانواده خود بهترین هستم.^۳

۲: اصل گفت و گو و مشورت

یکی از راهکارهای استحکام بنیان خانواده و تربیت صحیح فرزندان، رعایت اصل گفت و گو و مشورت در خانواده است. این اصل باعث افزایش محبت بشده و با محبت، کانون خانواده گرم می شود وقتی که کانون خانواده گرم شد یک محیطی برای تربیت اخلاقی و دینی فرزندان توسط پدر و مادر فراهم می شود. پیامبر اکرم (ص) بشارت داد: ثواب اینکه زن و شوهر کنار یکدیگر بنشینند و باهم صحبت کنند، از ثواب اعتکاف در مسجد النبی هم بیشتر است.^۴

اصول و قواعد کلی در بحث دعوت به نماز

اصل اول: استمداد و کمک از خداوند

^۱ از این مطلب به طور خلاصه در کتاب فرودگاه فرشتگان از صفحه ۵۲ تا صفحه ۵۸ استفاده شده است

^۲ از این مطلب در کتاب فرودگاه فرشتگان جلد اول به طور خلاصه از صفحه ۵۸ استفاده شده است

^۳ شیخ حر عاملی وسائل الشیعه ج ۲ ص ۵۵

^۴ مسعود بن عیسی ورام، مجموعه ورام، ج ۲ ص ۱۲۲

دعوت به نماز و هر کار خیر دیگری تنها با علم تجربه و روان شناسی و استفاده از فرمول ها و ابزارها صورت نمی گیرد بلکه دعوت به این امر مقدس با کمک و یاری خداوند امکان پذیر است راز کمک از خداوند این است که دعوت کننده به نمازی خواهد دست انسانی را در دست خداوند بگذارد و برای این کار لازم است که دست خدا همراه او باشد. اگر از سوی خدا عنایت و کمکی نباشد انسان نمی تواند کسی را هدایت کند. در برخی از آیات قرآن کریم خداوند متعال به پیامبرش می فرماید: تو نمی توانی هر که را بخواهی هدایت کنی بلکه این خداوند است که هر که را بخواهد هدایت می کند.^۱

اصل دوم: حرکت آگاهانه

حرکت کردن در هر مسیری به آگاهی کافی نیاز دارد، چرا که گام برداشتن با چشم بسته و جاهلانه انسان را به جای راه به چاه می کشاند. حکایت اقدامات جاهلانه یا افراط است تفریط و به جای رسیدن به مطلوب و اصلاح امور خرابکاری و سقوط است. حال هر چه موضوع مهم تر و دقیق تر و پیچیده تر باشد، اهمیت و ضرورت این آگاهی بیشتر است. اگر کسی دو چرخه سواری بلد نباشد و سوار دو چرخه شود در نهایت اندکی خودش را مجروح می کند اما اگر کسی رانندگی بلد نباشد و بخواهد با کامیون رانندگی کند خسارت آن بسیار شدیدتر است، امر تربیت به ویژه تربیت دینی از آن دسته موضوعاتی است که پیچیدگی و حساسیت بسیار چشمگیری دارد، والدین وقتی می توانند مربی و هدایتگر خوبی باشند که به موضوعی که می خواهند آموزش دهند کاملاً آگاهی داشته باشند.^۲

اصل سوم: شروع از خود

در مسیر تربیت پدر و مادر هر چه می گویند ابتدا باید خودشان عامل به آن باشند تا تاثیر گذار باشد، زیرا فرزندان بیش از آنکه از گفتار ما تاثیر بپذیرند از رفتار ما تاثیر می پذیرند محال است انسان غلط زندگی کند و بتواند صحیح تربیت کند. امیر مومنان حضرت علی (ع) می فرماید: کسی که خود را پیشوا و مربی مردم قرارداد، باید پیش از آنکه به تعلیم دیگران بپردازد، خود را بسازد و پیش از آنکه به گفتار تربیت کند، با کردار تعلیم دهد.^۳

اصل چهارم: اقدام به موقع

اسلام می گوید کودک را از کودکی گام به گام با وضو، قبله، سجاده و نماز آشنا کنید تا هنگام بلوغ نماز برای او راحت تر باشد اما، ما گاهی فرزند خود را همامی کنیم و می گوییم هنوز به سن تکلیف نرسیده است، نتیجه این رهاشدگی آن است که به هنگام رسیدن سن تکلیف نماز برای فرزند سخت و سنگین است. برای دعوت به نماز باید به موقع شروع

^۱سوره قصص آیه ۵۸

^۲از این مطلب از کتاب فرودگاه فرشتگان جلد اول به طور خلاصه از صفحه ۹۲ تا ۹۴ استفاده شده است

^۳سید رضی، نهج البلاغه، حکمت ۷۳

کرد، امام صادق (ع) می فرمایند: قبل از اینکه دیگران با مطالب انحرافی فرزند شما را گمراه کنند، دین و معارف دین را به آنها آموزش دهید.^۱ دکتر حسینی در این باره می گوید: نخستین و مهم ترین دلیل اهمیت تربیت در دوران کودکی این است که قلب کودک که باید عرش الرحمان شود، در این دوران خالی است و هنوز به سیاهی و پلیدی گناهان آلوده نشده است، در این سال ها قلب کودک مانند زمینی است که هنوز بذری در آن کشت نشده و هر چه در آن کشت شود به بار خواهد نشست، بنابراین می توان هر گونه صفت اخلاقی نیکی را در کودک به وجود آورد و دومین دلیل این است که در دوران کودکی هنوز ذهن کودک با آموزش های بی فایده و مسایل دنیوی و معیشتی مشغول نشده است، کودک فارغ از همه این افکار، به راحتی می تواند به راحتی آموزش ها و تربیت لازم پذیرا باشد. از این رو حضرت علی (ع) در نامه سی و یکم نهج ابلاغه به امام حسن مجتبی (ع) می نویسد: قطعاً دل جوان همانند زمین خالی است که هر بذری در آن ریخته شود می پذیرد، بنابراین پیش از آنکه دلت سخت و فکرو مغزت گرفتار شود، اقدام به ادب آموزی تو کردم تا با عزمی جدی به امورت روی آوری.^۲

اصل پنجم: آمادگی مخاطب

در دعوت به نماز باید به آمادگی و نشاط فرزندمان توجه کنیم، زیرا حالت های آنها متفاوت است، بنابراین باید زمینه مناسب برای دعوت را در نظر گرفت. پس باید پدر و مادر مواظب باشند وقتی فرزند از لحاظ روحی آمادگی پذیرش امر نماز را ندارد مانند وقتی که برای او مشکلی پیش آمده یا ناراحت و عصبی و بی حوصله هستند و نیز وقتی از لحاظ جسمی آمادگی ندارند، مانند وقتی که به شدت گرسنه یا تشنه اند یا مشغول بازی و دیدن برنامه تلویزیونی محبوبشان هستند نباید آنها را به نماز دعوت کنیم، بلکه این کار را باید به ساعت های بعد موکول کنیم.^۳

اصل ششم: تربیت گام به گام

تدریج سنت و قانون الهی است. طبق آیات قرآن آفرینش آسمان و زمین، آفرینش انسان، فرستادن پیامبران به تدریج شکل گرفت. پیامبران الهی دین را به تدریج دریافت کردند و در ابلاغ رسالت خویش و تعلیم و تربیت مردم از این سنت استفاده کرده اند. با توجه به شکل گیری مرحله به مرحله خلیات و روحیات انسان لازم است پدر و مادر در خصوص تربیت دینی فرزندان به خصوص فریضه نماز، این اصل را کاملاً مدنظر قرار دهند و به تدریج در جهت نماز خواندن فرزندان قدم هایی بردارند، نه اینکه دیر اقدام کردنشان باعث شود تا مجبور شوند به یک باره تمام نماز را به فرزند خود آموزش دهند.^۴

^۱ شیخ کلینی، کافی ج ۶ ص ۴۷

^۲ اسید رضی، نهج البلاغه، نامه ۳۱

^۳ از این مطلب در کتاب فرودگاه فرشتگان جلد اول به طور خلاصه از صفحه ۱۰۰ استفاده شده است

^۴ از این مطلب به طور خلاصه از کتاب فرودگاه فرشتگان جلد یک صفحه ۱۰۳ استفاده شده است.

کنیم، مثلاً قالیچه پرنده که مارابه آسمان ها می برد (باتوجه به روایتی که نماز را معراج مومن معرفی کرده است. سجاده انداختن برای فرزندان را حتی تا وقتی نوجوان شدند ادامه دهیم.^۱

۴: بردن فرزندان به مسجد

بردن فرزندان به مسجد افزون بر اینکه کودکان را به دیدن عبادت نمازگزاران متوجه می کند و حس تقلید گرایی را در آنها به وجود می آورد، حس معنوی خاصی که حاصل از مکان مسجد است در آنها به ارمغان می آورد. و همین حس باعث می شود به طور ناخودآگاه در آینده از عبادت خوششان بیاید و به عبادت رو آورند. توصیه شده است هنگام بردن کودکان به مسجد یا نماز جمعه، هنگام برگشتن، هدیه ای برای کودک در نظر بگیریم تا خاطره ی آن نماز خواندن و آن هدیه در ذهن کودک ماندگار شود و به مسجد رفتن علاقه مند شود، یا اینکه تفریحی به نام مسجدگردی برنامه ریزی کنیم، به این صورت که هر چند وقت یکبار به یکی از مساجد شهرستان برویم و سپس از فرزندان بخواهیم ویژگی های مسجد از قبیل زیبایی ها، وجه تمایز این مسجد با مسجد دیگر در شهرستان را بیان کنند، با این کار به صورت غیر مستقیم علاقه به مسجد رفتن برای نماز خواندن در کودک پدید می آید.^۲

علاوه بر این مسجد می تواند محلی باشد برای اینکه پزشکان به طور رایگان مردم آمحله ی مسجد را مداوا کنند، یا مسجد صندوق قرض الحسنه افتتاح کند برای حل مشکلات مالی مردم محله، یا کلاس های تقویتی، هنری مانند نقاشی برگزار شود. اگر چنین شد کودک نقش مسجد را در حل مشکلات مردمک می بیند و با خود می گوید مسجد کار کردهای فراوانی علاوه بر نماز خواندن دارد همین که ببیند مشکل فردی به واسطه ی مسجد حل می شود حس خوشایندی نسبت به مسجد پیدامی کند و علاقه مندمی شود در مسجد حضور پیدا کند.^۳

۵: روشن گذاشتن تلویزیون هنگام پخش اذان و نماز جماعت

یکی دیگر از عواملی که باعث درگیر کردن حس بینایی کودکان در انجام کاری می شود و آن ها را به سمت آن کاری کشاند، پخش برنامه های تلویزیونی است. چه خوب است که والدین گرامی هنگام پخش قرآن و اذان و نماز جماعت تلویزیون را روشن کنند تا از طریق حس بینایی به نماز خواندن تمایل پیدا کنند. اگر پدر و مادر باشند صدای اذان کارهای خود را تعطیل کنند و برای نماز آماده شوند این رفتار، آرام آرام در ذهن کودک ثبت می شود که با شنیده شدن صدای اذان باید کار را تعطیل کرد و به سمت اقامه نماز حرکت کرد.^۴

^۱ از این مطلب از کتاب فرودگاه فرشتگان جلد اول صفحه ۱۶۸ الی ۱۶۹ به طور خلاصه استفاده شده است
^۲ از این مطلب به طور خلاصه از صفحه ۹۴ از کتاب فرودگاه فرشتگان جلد دوم استفاده شده است.
^۳ از این مطلب در کتاب دعوت به نماز، اصول شیوه ها و موانع استفاده شده است.
^۴ از این مطلب در کتاب فرودگاه فرشتگان جلد اول به طور خلاصه از صفحه ۱۶۹ استفاده شده است

۶: محبت والدین به فرزندان

خانواده در جایگاه کانون آرامش و مودت و رحمت سرمایه عاطفی و انرژی مثبت زیادی دارد که بایه‌ری از آنها می‌توان بسیاری از برنامه‌های عبادی و تربیتی را به اجرا درآورد این مسئله وقتی تحقق پیدامی کند که پدر و مادر بتوانند بین خود و فرزندان‌شان صمیمیتی به وجود بیاورند. والدین باید بتوانند افزون بر نقش پدر یا مادری، نقش دوستی محبوب را نیز ایفا کنند. اگر دوست دارم فرزندان‌مان ما را علاوه بر پدر و مادر بودن به عنوان رفیق یا دوست نیز بپذیرند، راهش در گروه محبت و خوش رویی با آنان است. امام علی (ع) فرمود: خوش رویی و خوش برخوردی وسیله جذب دل‌های دیگران است.^۱ وقتی اعضای خانواده به خصوص پدر و مادر بایکدیگر رفتار محبت آمیزی داشته باشند، این خانواده از نظر عاطفی برای اجرای فرامین الهی آماده است. شاید یکی از دلایل قبول نبودن نماز زن و شوهری که با هم بد رفتاری می‌کنند این است که این بد رفتاری باعث می‌شود فضای صمیمی و محبت آمیز خانواده به فضایی آلوده تبدیل شود و دیگر بسترو فضایی دعوت فرزندان به نماز مهیا نباشد، پس لازم است محیط خانه محیطی سرشار از عاطفه و صمیمیت بین اعضای خانواده باشد و این محبت و عشق و ورزی در زمان‌های نزدیک به وقت نماز بیشتر هم بشود. اگر بچه‌ها ببینند بهترین اوقات پدر و مادرشان زمانی است که آنها به نماز می‌ایستند، اگر چیزی می‌خواهند به پدر بگویند یا از مادر بخواهند صبر می‌کنند تا آنها به نماز بایستند می‌بینند که آرام‌ترین حالت پدر و مادر زمانی است که وقت اذان است، می‌بینند خوش اخلاق‌ترین پدر دنیا را زمانی دارند که پدر به نماز ایستاده است، این نقشی است که خانواده در ظهور رفتار مذهبی فرزند خود دارد.^۲

آثار محبت

۱: همسان سازی

هر چه محبت و ارتباط قلبی بیشتر باشد، هم‌رنگی و همراهی و همدلی، نیز بیشتر خواهد شد. گفتیم وقتی کودکان کسی را دوست داشته باشند از رفتارش الگو برداری کرده و سعی می‌کنند خود را شبیه او در آورند. خوش اخلاقی و محبت، بچه‌ها را جذب خانه و خانواده می‌کند و بداخلاقی و پرخاشگری آن‌ها را از بودن در خانه دور می‌کند. شیوه‌های گوناگون مهرورزی به کودکان عبارت از اندازه‌بوسیدن فرزند، بغل کردن و در آغوش فشردن او، صدا کردن فرزند با محبت و مهربانی، بازی کردن با فرزند، تبسم داشتن در مواجهه با فرزند، هدیه دادن به آنها، وفا کردن به عهده‌ها، گرفتن دست کودک، دوست داشتن کودک و اظهار این دوستی می‌باشد.^۳

^۱ سید رضی نهج البلاغه حکمت ۶

^۲ از این مطلب در کتاب فروگاه فرشتگان جلد اول به طور خلاصه از صفحه ۱۸۹ الی صفحه ۱۹۰ استفاده شده است

^۳ از این مطلب در کتاب فروگاه فرشتگان جلد اول به طور خلاصه از صفحه ۱۹۳ استفاده شده است

۷: عبادت دسته جمعی

اگر عبادت از هر نوع که باشد، مثل نماز، تلاوت قرآن، یا خواندن زیارت عاشورا در خانه به شکل دسته جمعی به جای آورده شود افزون بر اینکه شوق عبادت و نماز در دل ها کاشته می شود، سبب افزایش ارتباط عاطفی و روحیه همدلی و همبستگی میان اعضای خانواده می شود، در نتیجه بنیان خانواده به نیکی و دلخوشی تقویت شده و دیگر به راحتی دچار افت نمی شود. با دیدن افراد نماز خوان، فرزندان بطور خودکار الگو برداری کرده و اگر الگو محبوب آنها باشد خود را در عمل به او نزدیک می کنند. برخی عبادت هایی که می توان کودکان را در آن ها شرکت داد، البته داوطلبانه نه با اجبار، عبارت اند از: قرآن خواندن، گفتن بسم الله الرحمن الرحیم و حمد پایانی با صدای بلند هنگام غذا خوردن هر روز توسط یک نفر به تمام اعضای خانواده یادآوری شود، اقامه نماز جماعت به صورت خانوادگی در مسجد، اقامه نماز جماعت در مسجد، والدین محترم به خصوص مادران عزیز سعی کنند اگر فرزندان شان در کنار آنها هستند ذکرهای ساده و روان نماز را بخوانند و بر همان ذکرها استمرار داشته باشند تا فرزندان شان آن ذکرها را به طور غیر مستقیم حفظ شوند. والدین سعی کنند نماز شان را طولانی نکنند تا فرزندان شان از نماز خواندن خسته نشود. مسئولیت دادن به هر کدام از فرزندان به منظور برپا کردن نماز در منزل. خواندن دعای فرج بعد از نماز یا همدیگر با صدای بلند. تمیز کردن مسجد، کمک کردن در کارهای مسجد مانند پخش قند و... شرکت در مراسم مذهبی مانند جشن ها و عزاداری ها که بعد از اتمام این مراسمات در مسجد بمانیم و نماز خود را همراه با خانواده در مسجد بخوانیم. رفتن به زیارت حرم اهل بیت (ع)، درخواست از فرزند برای خواندن نوحه یا سخنرانی کردن، برگزاری جلسات خانوادگی از قبیل روخوانی قرآن، قصه خوانی و جلسات از این قبیل، البته می توان این جلسات را گسترش داد و به جمع اقوام و خویشان و ندان به صورت هیئت هفتگی یا ماهانه کشاند.^۱

۸: اصل تشویق و پاداش

تشویق در لغت به معنای آرزو مند کردن و به شوق افکندن می باشد. و در اصطلاح رفتاری است که مربی به وسیله آن در مرتبه احساس خوشایندی نسبت به عملی که انجام داده است ایجاد می کند تا عمل ارزش مند خود را ادامه دهد. در تربیت اسلامی تشویق جایگاه ویژه ای دارد هرگاه والدین بخواهند به هدف تربیت دینی از جمله بحث نماز نزدیک شوند از تشویق استفاده می کنند زیرا فرزند انسان فطرتا عاشق کمال و تحسین و قدردانی است. در تشویق لازم است که به فرزند خود بگوییم چرا او را تشویق کرده ایم.^۲

نتیجه گیری

^۱ از این مطلب در کتاب فرودگاه فرشتگان جلد اول به طور خلاصه از صفحه ۲۱۶ الی ۲۱۹ استفاده شده است

^۲ سایت جامع علوم انسانی: www.ensani.ir

خداوند متعال برای هدایت انسانها پیامبرانی رامبعوث کرد که به واسطه این پیامبران دین اسلام رابه مابلاغ کنند در دین اسلام علاوه بر خواندن نماز فردی و نماز جماعت به نماز خوان شدن فرزندان توسط والدین هم اشاره شده است. علاوه بر محیط خانه، مسجد و مدرسه هم تاثیر فراوانی در نماز خوان شدن فرزندان دارند، کودکی که همراه پدر خود به مسجد می رود زمینه مناسبی برای نماز خوان شدن او فراهم می شود زیرا انسان فطرتاً به دنبال معنویت است و مسجد هم یک مکان معنوی است که در آرامش روح انسان تاثیر می گذارد انسان وقتی چندین بار طعم این معنویت را چشید دوست دارد فردا و فرداها هم این معنویت را احساس کند، این روش تا قبل از رسیدن به سن تکلیف فرزندان را برای نماز خواندن آماده می کند همچنین وقتی در مسجد اذان پخش می شود کودک ترغیب می شود که اذان را یاد بگیرد و خودش در مسجد اذان بگوید و همچنین اگر پدر خودش در خانه اذان بگوید کودک از رفتار پدر تقلید می کند و او هم به اذان گفتن مشتاق می شود، تربیت به سبک دینی و اسلامی در خانواده مانند توجه به لقمه حلال خدا باوری در کودک آموزش صفات خدا مانند رزاق بودن خدا به زبان ساده بای کودک، رفتار احترام آمیز پدر با مادر و همچنین با کودک موجب پذیرش سخنان پدر و مادر توسط فرزند در بحث نماز می شود، همچنین رفت و آمد با خانواده های نماز خوان و انتخاب دوستی که اهل خانواده متدین باشد در نماز خوان شدن کودک تاثیر دارد و نکته ی بسیار مهمی که می توان به آن اشاره کرد این است که اولاد خود پدر و مادر باید مقید به نماز خواندن باشند و ارزش و جایگاه نماز را متوجه شده باشند تا بتوانند در بحث نماز خواندن فرزندشان مشوق خوبی باشند. از این مقاله مشاورانی که در بحث کودک کار می کنند می توانند استفاده کنند.

فهرست منابع

۱: قرآن

۲: سید رضی، نهج البلاغه

۳: تراشیون، سید علیرضا، آغازی برای پرواز، ناشر: نشر معارف سال چاپ: ۱۳۹۳

۴: داودی-محمد-خانه بهشتی، ناشر: موسسه فرهنگی انتشاراتی ستاد اقامه نماز-سال انتشار: ۱۳۹۲

۵: آیتی، اصغر، فرودگاه فرشتگان-جلد اول-ناشر: قبسات-چاپ سوم ۵

۶:قرائتی،محسن،دعوت به نماز،اصول،شیوه ها،موانع،ناشر:تهران موسسه فرهنگی انتشاراتی ستاداقامه نماز-سال انتشار:۱۳۹۳-چاپ:بیست وسوم

۷:حایری شیرازی،محمدصادق،راه رشد-جلددوم- ناشر:دفترنشرمعارف وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری دردانشگاه هاوبت چاپ:۱۴۰۲-چاپ:۲۰۰

۸:حایری شیرازی،محمدصادق،راه رشد-جلدچهارم- ناشر:دفترنشرمعارف وابسته به نهادنمایندگی مقام معظم رهبری دردانشگاه ها-نوبت چاپ:۱۴۰۲-چاپ:۲۰۰

۹:قرائتی،محسن،شیوه های دعوت به نماز -ناشر-مرکزفرهنگی درس های ازقرآن-چاپ:۱۳۹۳

۱۰:جابری،محمدعلی،مهارتهای دعوت فرزندان به نماز،ناشر:دفترنشرمعارف-چاپ:یازدهم

۱۱:آیتی،اصغر،فرودگاه فرشتگان مهارت های پایبندی به نمازدرفرزندان ۶تا۱۸سال جلددوم،ناشر:قبسات- چاپ:چهارم۱۳۹۷

مقالات

۱:بختیاری،مژگان،راهنمای جامع آموزش نمازبرای فرزندان-ناشر:پرتو

۲:فیض زاده،صادق،امیدی،احد،شیوه های دعوت به نمازدردوره دوم کودکی سنین شش تادوازده سالگی نشریه:مرکز تربیت معلم مبلغ

سایت ها

سایت جامع علوم انسانی: www.ensani.ir